

**ВАРНЕНЦИ – ВЪЗПИТАНИЦИ НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„Св. Климент Охридски” (1888 г. – 1974 г.)**

Марин Маринов

***Резюме:** Обектът на научното изследване „Алманах на завършилите висше образование в Софийския университет „Кл. Охридски” 1888-1974” има регистрационен характер. В него са посочени имената на всички негови възпитаници от България и чужбина. За да установи кои и колко са варненските възпитаници на СУ през посочения период са прегледани de viso страниците на алманаха и са направени извлечения за всеки завършил, който е родом от Варна или Варненска област. Анализът показва, че общо 1738 души са получили дипломи за висше образование в СУ. Приложената към научното изследване статистическа таблица показва, че 1171 варненци са завършили 49 специалности и е направена статистика и по пол.*

***Ключови думи:** висше образование, Софийски университет, Варна, Варненска област, специалности.*

Софийският университет е създаден преди 128 години на 1 октомври 1888 г. като Висш педагогичен курс. На 31 януари 1889 г. той прераства във Висше училище с пръв негов ректор Александър Теодоров Балан-възпитаник на университетите в Прага и Лайпциг. На 21 януари 1904 г. Висшето училище е преименувано в Университет с името на братята Евлоги и Христо Георгиеви, дарили 6 800 000 златни лева за построяване на сградата. От 4 януари 1905 г. носи настоящото си наименование „Св. Климент Охридски“.

Обект на изследването ми е „Алманах на завършилите висше образование в Софийския университет „Климент Охридски“ 1888 – 1974 (г.), издание на университета през 1975 г. Съставители на горесцитирания алманах са Надка Димитрова и Кирана Атанасова и главен редактор Тодор Ламбев.

Алманахът е изграден на хронологичен принцип, започвайки от 1891 г. до 1974 г. включително. Състои се от три тома с обща номерация на страниците 2560. Има регистрационен характер, не са използвани съкращения и условни знаци. Липсва всякакъв илюстративен материал. Предназначен е както за специалисти, така и за по-широк кръг читатели с научни интереси. Съдържа номера на дипломата, данни за името с дата и място на раждане и придобитата специалност.

Номерацията на дипломите е във възходящ ред като до 1908 г. включително тя е една и са издадени 1432 дипломи. От 1909 г. до 1974 г. вкл. е възприета друга номерация. За този период са издадени 75 572 дипломи. На випускниците задочници от курсовете през 1949, 1950 и 1951 г. е въведена отделна номерация.

Направени са извлечения за завършилите Софийския университет от град Варна, град Провадия и другите градове и села от Варненска област.

Първият випуск на Висшето училище-предшественик на СУ е през 1891 г. и е от 35 абсолвента. Липсват представители на град Варна и областта.

Роденият в гр. Провадия Иван Тодоров Бахнев е първият специалист от Варненска област получил диплом № 36 от 1892 г. по специалността „История“.

Божимир Давидов роден във Варна на 21 февруари 1870 г. и завършва специалност „Естествена история“ през 1893 г. Негов съвипускник е Велико Гочев, роден в Котел. Той е баща на изтъкнатия варненски краевед Ярослав Великов Гочев.

През 1894 г. Кирил Георгиев Попов от Варна е от четвъртия випуск на Висшето училище. Завършва специалност „Математика“ и получава диплом № 208. Същата година Ангел Людсканов от село Султанци (днес Царевци) завършва Правни науки и става първият юрист във Варненска

област, получавайки диплом № 267. През горесцитираната година завършват Висшето училище общо 110 души от страната, като от тях 69 души получават дипломи по правни науки.

Петият випуск на Висшето училище се дипломира през 1895 година. Двама мъже от варненските села Житница и Голица завършват специалност „Естествена история“.

Диплом за същата специалност получава през 1896 г. роденият в с. Равна Георги Николов Попов.

За годините от 1897 до 1902 г. от Варненска област няма випускници във Висшето училище.

Годината 1903 е значима за Димитър Панайотов от Варна, дипломирайки се по специалността „Правни и държавни науки“. През следващата 1904 г. от Варна завършват Слава Георгиева- получава диплом по специалност „Математика и физика“ и Георги Петров Богоев – диплом по „Правни и държавни науки“. През 1905 г. Теодора Георгиева от Варна получава диплом по „Естествена история“, а Елена Дякова диплом по „Правни и държавни науки“.

През 1907 г. в Софийския университет завършват 8 души от Варна. Четирима от тях са с дипломи по правни науки. Между випускниците- прависти е и роденият във Варна Тодор Страшимиров, брат на писателя Антон Страшимиров. По-късно Тодор Страшимиров става посланик на България във Франция. Избран е за народен представител, а през 1925 г. е убит.

В този випуск от Варна е и първият юрист-евреин-Аврам Яков.

От 1909 г. започва нова номерация на издадените от СУ дипломи. Двама варненци – Борис Преславски получава диплом № 87 по специалността „Химия“ и Йордан Тодоров диплом № 100 по специалността „Славянска филология и литература“.

Във випуск 1910 г. има 4 абсолвента от Варненска област. Трима от тях: Александър Кондаков от Провадия, завършва „Правни и държавни науки“ е първият дипломиран юрист в града. Варненецът Емануил

Мутафов завършва специалността „Славянска филология и литература“. Завръща се в родния си град и става учител по литература във Варненската девическа гимназия. На училищни и общоградски тържества произнася прочувствени речи. Третият дипломиран варненец през 1910 г. е Месоб Мурадов, който е първият варненец-юрист от мюсюлманския етнос.

През годините 1911, 1912 и 1913 СУ завършват общо 7 души родени във Варна- 3 жени и 4 мъже.

Във випуск 1914 г. се дипломират 4 души по специалността „Правни държавни науки“, 1- „Славянска филология и литература и 1- „Математика и физика“. От Варненска област Христо Петров от с. Въглен се дипломира по специалността „Математика и физика“.

На следващата 1915 г. СУ завършват 7 души от Варна- 5 мъже и 2 жени: 3-ма специалност „Държавни и правни науки“, 1- „География“, 1- „Химия“, 1- „Математика и физика“ и 1- „Славянска филология и литература“. От Варненска област: Иван Георгиев от с. Галата завършва „Правни и държавни науки“, Михаил Г. Михайлов от Дългопол и Петър Желев от с. Караманите също завършват „Правни и държавни науки“.

През 1916 г. се дипломират Дечо Христов Ханджиев и Васил Филириди от Варна по специалността „Правни и държавни науки“, а Катели Иванов Попов от с. Кривня завършва спец. „Философия“.

През годините 1917 – 1918 г. и 1919 г. в СУ завършват 18 души от Варненска област. Ще спомена само името на родения в с. Винаца (от 1974 г. квартал на гр. Варна) Йосиф Николов, който е първия юрист, роден в това село.

11 души са завършващите през 1920 г. от Варненска област. От тях 8 са от град Варна: 6 мъже завършват специалността „Правни и държавни науки“, 1 мъж – „Математика и физика“, 1 жена „История“ и останалите трима мъже са от Варненска област със специалност „Правни и държавни науки“.

28 души от областта завършват СУ през 1921, 1922 и 1923 година като 19 от тях са от град Варна.

Медицински факултет към СУ се разкрива през 1918 г. През 1924 г. се дипломира по специалността „Медицина“ Йордан Георгиев Зографов, а през следващата 1925 г. се дипломират още Светослав Джеров, Боян Бъчваров, Боян Кърджиев и първата жена медичка София Иванова Попова.

20 години по-късно през 1945 г. Кичка Димова Панайотова и Сребра Костова Костова от Варна ще получат дипломи по специалността „Зъболекарство“. На следващата 1946 г. Светлана Йорданова Тодорова от гр. Варна ще получи диплом по специалността „Фармация“.

През военната 1941 г. варненката Надежда Николова Радужева е първата жена, която ще получи диплома по специалността „Английска филология“.

1948 г. е върхова по брой завършващи в Университета от гр. Варна- 61 човека. Следващите върхови години по този показател са 1971 г. - с 42 абсолвента и 1968 и 1974 година – с по 40 абсолвента.

Заедно с българските студенти родом от Варна и Варненска област представители на двете големи общности във Варна- арменската и еврейската също следват и се дипломират в СУ по различни специалности. Броят на дипломиралите се етнически турци в СУ от Варна е съвсем незначителен.

В заключение мога да обобщя, че броят на завършилите СУ варненци през разглеждания период е общо 1171 души, от които жените са 606, а мъжете са 565. Дипломират се по 49 специалности. Най-голям е броят на завършилите

специалността „Правни и държавни науки“- 300 души, от които 73 са жени и 227 са мъже. Другите най-предпочитани специалности са „Българска филология“- 75 души, от които жените са 53 , а мъжете - 22. На трето място е специалността „Медицина“ – 66 души- 18 жени и 48 мъже. Специалност „Математика“ завършват 64 души, от които 40 жени и 24 мъже. Следват специалностите „Химия“ с общ брой 62, „Френска филология“ – 58, „Физика“ – 55 и др. Към изследването на „Алманаха...“ има приложена таблица за разпределението на завършилите абсолвенти от Варна по специалности и по пол. (Таблица 1).

Общият брой на специалистите от Провадия, които са завършили през този период СУ е 146 души- 79 мъже и 67 жени. От 113 населени места- градове и села на Варненска област 421 души са завършили СУ, разпределени както следва 261 мъже и 160 жени.

На първо място по брой на завършилите специалисти от градовете общински центрове на Варненска област е гр. Суворово - 34 души, следван от гр. Дългопол- 14 души, Вълчи дол- 12 души. Най-малък е броят на завършилите университета от гр. Бяла- 3 души. От селата на областта най-голям брой са завършилите от с. Белоградец- 20 души, следван от селата Аспарухово и Любен Каравелово – с по 10 души.

С придобитите в СУ знания дипломиралите се висшисти от гр. Варна и Варненска област са допринесли за възходящото развитие както на морската ни столица, така и на стотици други населени места в нашата страна.

Таблица 1.

Статистическа таблица на завършилите СУ от Варна по специалности (общо и по пол).

№	Разпределение по специалности:	Брой завършили	Жени	Мъже
1	Административен отдел	1	-	1
2	Английска филология	21	13	8
3	Библиография и библиотекознание	1	1	-
4	Биология	28	25	3

КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ВАРНА

№	Разпределение по специалности:	Брой завършили	Жени	Мъже
5	Биохимия	4	2	2
6	Богословие	8	1	7
7	Българска филология	75	53	22
8	Български език и литература	1	1	-
9	Ветеринарна медицина	9	-	9
10	География	17	10	7
11	Геология	5	2	3
12	Геохимия	3	1	2
13	Германска филология	8	7	1
14	Държавни стопански науки	4	2	2
15	Единично стопански науки	1	1	-
16	Естествена история	12	7	5
17	Естествени науки	12	7	5
18	Журналистика	16	9	7
19	Земеделие	8	4	4
20	Зъболекарство	44	22	22
21	Икономика на промишлеността	1	-	1
22	Икономически науки	1	-	1
23	История	46	33	13
24	Италианска филология	7	5	2
25	Класическа филология	17	13	4
26	Лесовъдство	3	-	3
27	Математика	64	40	24
28	Математика и физика	10	8	2
29	Медицина	66	18	48
30	Немска филология	41	32	9
31	Народостопански науки	13	2	11
32	Народостопански план	3	1	2
33	Ориенталистика	1	1	-
34	Педагогика	18	11	7
35	Правни и държавни науки	300	73	227
36	Романска филология	17	14	3
37	Руска филология	32	25	7
38	Руски език и литература	2	1	1
39	Славянска филология	19	11	8
40	Славянска филология и литература	8	6	2
41	Стопанска отчетност	1	-	1
42	Фармация	11	4	7
43	Физика	55	29	26
44	Философия	33	19	14
45	Философия и педагогика	2	-	2
46	Финанси и кредит	1	-	1
47	Финансов отдел	1	-	1
48	Френска филология	58	53	5
49	Химия	62	39	23
	ОБЩО	1171	606	565

Използвана литература:

1. „Алманах на завършилите висше образование в Софийския университет „Климент Охридски” 1888-1974: [Ч] 1-3. Състав. Надка Димитрова и Кирана Атанасова. Гл. ред. Тодор Ламбрев. София: СУ „Климент Охридски”, 1975.

За контакти:

Марин Дончев Маринов

Специалист библиотекар-библиограф

моб. тел. 0885166998